

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปิง
 ชื่อผู้วิจัย สัจจา บรรจงศิริ และคณะ
 ปีที่แล้วเสร็จ 2562

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับพื้นที่ขององค์กร สถาบันระดับท้องถิ่น และภาคประชาชน 2) ปัจจัยความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำของพื้นที่ลุ่มน้ำปิง 3) รูปแบบและกลไกการเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปิง และ 4) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปิง โดยศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องทั้งในพื้นที่ลุ่มน้ำปิงและลุ่มน้ำสาขา เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบบันทึก และแบบประเด็น การสัมภาษณ์กลุ่ม การวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เชิงคุณภาพใช้การจำแนกประเภทการเปรียบเทียบ และการศึกษาความเป็นเหตุและผล

ผลการศึกษา พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปิงในระดับลุ่มน้ำมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สำหรับในระดับพื้นที่การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการวางแผน ส่วนการมีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยความสำเร็จของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำ และด้านสมาชิก ปัจจัยด้านกลุ่ม ได้แก่ เป้าหมายของกลุ่ม การกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับที่มาจากกลุ่ม กิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านองค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานหรือโครงการต้องสอดคล้องกับความต้องการหรือปัญหาของชุมชน ลักษณะการทำงานของหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ การให้การสนับสนุน องค์กรลุ่มน้ำและหน่วยงานภาครัฐในระดับปฏิบัติ และการส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและความตระหนัก 3) รูปแบบและกลไกการเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปิง จากการถอดบทเรียนของพื้นที่ลุ่มน้ำยมและลุ่มน้ำน่าน พบว่า มีความจำเป็นต้องมีการสร้างกลไกในการเชื่อมโยงทุกระดับตั้งแต่ระดับพื้นที่ ระดับลุ่มน้ำ จนถึงระดับประเทศ และ 4) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำใน **มิติด้านกระบวนการทำงาน** ได้แก่ การสร้างความตระหนัก การสร้างช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร่วม ในคณะทำงานหรือคณะกรรมการในกลุ่ม/องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การบูรณาการ การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน และการจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และ **มิติด้านกระบวนการมีส่วนร่วม** ได้แก่ (1) การศึกษาปัญหาโดยการจัดเวทีประชาคม ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในระดับชุมชนจนถึง ลุ่มน้ำ (2) การวางแผนโดยกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง การจัดทำแผนบูรณาการ และการทำงานร่วมกัน (3) การดำเนินงาน โดยเป็นผู้ประสานคนในระดับพื้นที่ในการเชื่อมโยงการดำเนินการต่างๆ การมีกลไกการจัดการคณะกรรมการจากภาคประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม และ (4) การติดตามผล โดยจัดระบบติดตามเยี่ยมเยียนพื้นที่ประเมินผล จัดการโครงการต่างๆ ของภาครัฐแบบมีส่วนร่วม พร้อมกับการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ลุ่มน้ำปิง

Title: Participation in Water Resources Management in Ping River Basin

Researchers: Sujja Banchongsiri et al.

Year: 2019

Abstract

This study is a mixed-method research aiming to: 1) study the participation in water resources management at regional levels of organization, local institutions and public sector, 2) study success factors of the participation in water resources management at watershed levels of Ping river basin, 3) identify patterns and mechanisms that linked the participation in water resources management in the Ping river basin, and 4) determine the approaches to development of water resources management in the Ping river basin. The research was conducted by collecting information from people involved in the Ping river basin and branch watersheds. The research instruments were questionnaires, record forms and seminar group. The quantitative data were analyzed through frequency, percentage, mean and standard deviation. And the qualitative data were analyzed by classification, comparison and rationality.

The research results indicated as follows that: 1) the participation in water resources management of the people in the area at watershed levels was at a high level of participation including participation in the operation and planning. The participation in water resources management of the people in the area in other aspects were at a moderate level of participation; 2) the successful factors of participation included with personal factors (leadership and membership), group factors (group targets, determining a group structure, regulations specified by the group and participation promoting activities), factors relating organizations/ agencies involved (plans or projects that must be in line with the needs or problems of the community, functionality of agencies/officers who operate to support watershed organizations and government agencies at a practical level, supports on consciousness raising and awareness building); 3) from the patterns and mechanisms that linked the participation of the people in area in water resources management in Ping River Basin from the recognition of the situation in the Yom and Nan watershed areas, it could be found that it is necessary to establish a linkage mechanism at all levels, from the regional level, watershed level to the national level; 4) approaches to development of participation in water resources management in *a dimension of operation process* including awareness raising, providing channels for public comment in working groups or committees in groups/ organizations involved, organizing participation promoting activities, integrating collaboration, and creating an information center for mutual water resources management as well as *a dimension of participation process* including (1) studying problems by organizing both formal and informal civil society forums at the community level to the watershed level, (2) planning by setting goals, directions, integration plans and mutual operations, (3) operating by coordinating with people at the regional level to link various operations and establishing mechanisms for committee management from the public sector in the proper proportion and (4) monitoring by organizing a system to visit areas, evaluating management results of various projects of government sector with participatory methods along with creating database of water resources in watershed areas.

Keywords: participation, water resources management, Ping River Basin